

Alte Drucke

**SERMONES || D. Guarrici Abbatis Ignia-||censis, magni
illius Bernardi olim discipuli, mul=||ta pietate ac
eruditione differti, iam recens ad || ...**

Guerricus <Igniacensis>

Lovanii, 1555

Sermo de scripturarum sanctarum vtilitate, & de excitandis animis ad
diuinas laudes.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150379

inciderūt in tentatiōes & laqueos diaboli: cumq̃
essent Domini vniuersorum, vendiderūt se ipsos
sine precio propter ea quæ nihil sunt. Væ his qui
perdiderunt sustentiam, & diuerterunt in vias
prauas. Et quid facient cū inaspicere cōperit
Dominus? Ipsi viderint quid facturi sint. Vos
enim quibus amica est paupertas, & grata spiri-
tus humilitas, securos fecit de possidendo regno
cōclorum incommutabilis veritas: vestrū illud
esse afferens, vobis illud repositū fideliter cus-
todians: si tamen & vos ipsi spem istā in sinu nō-
stro repositam firmiter custodiat is vsq; in finem,
cooperante Domino nostro Iesu Christo, cui est
honor & gloria, per omnia secula seculorū. Amē.

Sermo de scri- pturarum sanctarum vti- litate, & de excitandis animis ad diuinas laudes.

Cant. 8.

NON CONVENTV
sodalium & amicorū, id est
Ecclesia sanctorū cuius vo-
cem deceat audiri, sponsus
ipse sponsæ loquens, innuit
cū ait: Quę habitas in hor-
tis, amici auscultant, fac me
audire vocē tuam. Non sum ego cui hoc dictū
debeat

debeat videri, nō sum qui habitem in hortis, mā-
 gis mihi videor esse de illis qui habitant in sepul-
 chris. Corpora enim peccatorum, quid sunt nisi *Corpora*
 sepulchra mortuorū? Qui ergo dediti sunt cor- *peccatorū*
 poribus suis non in hortis habitant, sed in sepul- *sepulchra*
 chris. Deumq; exasperāt, donec qui educit vin- *mortuorū.*
 ctos in fortitudine, forti voce inlamet, Lazare
 veni foras, suisque discipulis super eo praecepiat,
 soluite eum & finite abire. Magna sanē differen-
 tia est sepulchrorū & hortorū. Hæc plena omni
 spurcitia & ofsibus mortuorum, illi omni suavi-
 tate & gratia florū, aut fructuū. Quid enim si alia
 quādo sepulchra vidētur in hortis? Nam & Do-
 minus in horto sepult⁹ fuit. Et si enim sepulchra
 in hortis, nunquid tamē horti in sepulchris? Ita
 fortassis, sed in sepulchris iustorū. Ibi planē ver-
 nabit gratissima quædā amœnitas hortorū, ver-
 no scilicet illo tēpore resurrectionis eorū cūm re-
 florebit caro eorum, & nō solum ossa iusti sicut
 herba germinabūt, sed & totus iust⁹ germinabit
 sicut lilium, & florebit in æternū ante Dominū.
 Non sic impij nō sic, qui sepultura asini sepeliun-
 tur, & sine omni spe melioris resurrectionis sub-
 diti corruptioni, hac præsenti futuram auspican-
 tur. De sepulchris eorū dicere cœperā, quod
 quantum a spurcitia illorū abhorret florentium
 species hortorum, tantum imō incomparabiliter
 amplius distat oblectatio spiritalium a voluptate
 gaudiorum carnalium. Vos igitur, ni fallor, estis
 qui in hortis habitatis, qui scilicet in lege Domi-
 ni meditamini die ac nocte, & quot libros legi-
 tis, tot

351
tis, tot hortos perambuletis: quot sententias eligitis, tot poma carpitis. Et beati quib' omnia poma noua & vetera seruata sunt: id est, tam prophetarum quàm euangelistarū vel Apostolorum eloquia reposita sunt, vt & vnicuiq; vestrū illud sponsæ ad sponsum videatur dictum: Omnia poma noua & vetera dilecte mi seruauit tibi. Scrutamini igitur scripturas. Vos enim non falso vitā in ipsis puratis vos habere, qui nihil aliud in illis quæritis quàm Christum, cui testimonium perhibent scripturæ. Beati planè qui scrutatur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum. Mirabilia testimonia tua Domine, ideo scrutata est anima mea. Scrutinio quidē opus, est non solum vt eruantur mystica, sed etiam vt surgantur moralia. Ideoque vos qui perambuletis hortos scripturarū, nolite negligēter & otiosè transuolare, sed scrutantes singula velut apes sedulæ mel de floribus, spiritum de sermonibus colligite. Spiritus enim meus, inquit Iesus, super mel dulcis, & hæreditas mea super mel & fauum. Ita probātes quid sapiat manna absconditū, eructabitis illud Dauidicū: Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel & fauum ori meo. Ab his hortis in alios, vbi requies secretior & voluptas beatior, & species mirabilior, spōsus, ni fallor, vos introducit, cū intentos laudibus suis in voce exultationis & confessionis rapit in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei, lucem scilicet inaccessibilem, vbi habitat, vbi pascit, vbi cubat in meridie. Si enim deuotio pfallentiū & orantiū, haber

Cant. 7.

Ecclesi 24.

Psal. 118.

habet aliquid de illa pia curiositate quærentium,
 Rabbi ubi habitas? puto quia merentur audire,
 venite & videte. Venerunt, inquit, & viderunt, & *Ioan. 2.*
 apud eum manserunt die illo. Quandiu apud pa-

trēm luminum sumus, apud quem non est trans-
 mutatio, nec vicissitudinis obumbratio, noctem
 nescimus, tantūmodo die beato fruimur. Cū
 inde labimur in noctem nostrā recedimus. Heu
 mihi quā cito defecerunt dies mei, quā cito
 sicut fœnum arui: qui quandiu fui in horto cum
 illo, sicut paradisus Dei virui & florui. Cum illo
 hortus voluptatis, sine illo locus horroris & va-

stæ solitudinis. Existimo enim qui in hortum il-
 lius intrat quod & ipse hortus fiat: sitque anima
 illius velut hortus irriguus, vt & spōsus in laudē
 eius dicat: Hortus conclusus soror mea sponsa. *Cant. 4.*
 An non sunt hortus, in quibus fit quod ipse hor- *Hortus est*
 tulanus loquitur plantationi quam plantauit pa- *aia iusti.*
 ter suus? Audite me, inquit, diuini fructus, & quasi *Ecclesiæ 39.*

rosa plantata super riuos aquarum fructificate.
 Quasi libanus, odorem suauitatis habete, florete
 flores quasi liliū, date odorem & frondete in gra-
 tiam. O Domine Iesu verus hortulanus, opera-
 re in nobis quod exigit à nobis. Nam sine te nihil
 possumus facere. Tu enim verus es hortulanus, *Hortulanus, Chris-*
 idem creator qui cultor vel custos horti tui, qui *stus.*

verbo plātas, spiritu rigas, virtute incrementum
 das. Errabas Maria quæ eum existimabas hortu-
 lanum illius horti pauperis & exigui, in quo se-
 pulchrum fuit. Hortulanus est totius mundi, hortu-
 lanus est cœli, hortulanus est Ecclesiæ, quam hic

b plantat

plantat & rigat, donec incremento consummato
transplantet eam in terram viuentium, secus de-
cursus aquarum viuentium, vbi non timebit cum
venerit æstus, sed erit folium eius viride, nec ali-
quando desinet facere fructum. Beati qui habitant
in illis hortis tuis Domine, in secula seculorum lau-
dabunt te. Paulus habitabat in illis, cuius conuer-
satio erat in cœlis, qui mente sepius excedens per-
ambulabat paradysum beatæ voluptatis, hortos
deliciarum Dei, vbi & pertransiens rosas marty-
rum, & lilia virginum, desinens etiam mirari al-
titudinem cedrorum Dei, delectabatur potius car-
pere de fructu ligni vite, quod est in medio para-
dysi, in ipso nimirum gustans plenius & foelicius
quàm suavis est Dominus. Ideoq; cum inde re-
dibat, amicis auscultantibus memoriâ abundan-
tiæ suauitatis eius profusi⁹ eructabat, & ex abun-
dantiâ cordis os redundabat. Quia enim sicut ad-
ipe & pinguedine repleta erat anima eius, ideo la-
Prout. 16. bijs exultationis laudabat os eius. Cor quippe sa-
pientis erudiet os eius, & labijs illius addet gra-
tiam. Eructabat itaq; cor eius verbum bonum, ac
de bono thesauro bonus bona proferebat, spon-
sumq; ipsum qui in amicis auscultabat velut iu-
cundo carmine oblectabat. Prorsus carmen iu-
cundum suauisq; melodia, vbi tam canorum spi-
ritus sancti organum, tanta morum & sermonum
consonantia, tanta dulcedine amoris, tanta gratia
oris. Christum Iesum iubilum cordis sui perso-
nabat. Si enim lingua suavis vim carminis non ha-
Ecclesi 40. beret, scriptum non esset: Tybia & Psalterium
faciunt

faciunt suauem melodiam, & super vtraque lingua suauis. Si carmine huiusmodi psalmista Deū oblectari nescirēt, nequaquā diceret, Iucundum sit ei eloquiū meū. Sed nec ipse sponsus diceret, Fac me audire vocem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua suauis, quia exaltationes Dei in faucibus tuis: tanquam habitantis in hortis in delicijs paradisi. E contra verò: Non est speciosa laus in ore peccatoris, qui habitat in sepulchris, Cuius enim vita Deum exasperat, lingua non delectat, sed terribiliter increpatur voce diuina: Quare tu enarras iustitias meas? cantica liræ tuæ nō audiam. Sed quoniā scriptura quam assumpseram in excusationem sermonis, occasionem & materiam ministravit sermonis, si placeat finiamus quod de illa cōperamus. Dupliciter itaque potest intelligi quod à sponso dicitur: quæ habitas in hortis amici auscultāt, fac me audire vocem tuam: vel quod deuotum amatorem inuitet ad psallendum vel orandū, vel quod sanctum prædicatorem excitet ad loquendū. Quod vt magis persua-deat, amicos auscultare memorat, angelos scilicet orantem vel psallentem: fideles, prædicantē. Vbi primò intueamur qua disciplina cordis & corporis nos oporteat in conspectu angelorū psallere vel orare, ne vacui dimissi vacuos nos dimittant, qui venerāt vt vota deferrent, & dona referrent, imò recedant inimici qui venerāt amici. Quinimo sponsus ipse qui stat ad ostiū & pulsāt, si nulla ei digna deuotio deintus respondēs aperiat, recedet conquerēs & dicens:

b ij Attendi

Hier. 8. Attendi & auscultavi, nemo quod bonum est loquitur. Nullus est qui agat pœnitentiã super peccato suo, dicens, quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium. Si autem prædicatorem exhortatur, fiduciam ei loquendi tribuit de beneuolẽtia & attentione auditorum, quia scilicet non increduli obloquuntur, aut litigant, non emuli detrectant, aut subsannant, nõ tepidi dormitant, aut oscitât, sed amici attenti auscultât, quorum amor & meritum possit euangelizanti impetrare verbum & spiritum. Et bene amici auscultât. Est enim velut propriũ amici, scilicet quod deuotus audiat vocem sponsi, sicut Ioannes ait: Amicus sponsi est qui stat nõ vagans animo, aut prostratus somno, audit & gaudet gaudio propter vocem sponsi, quam agnoscit etiam in seruis. Et nos itaq; inde probemus nos amicos, vt siue per os loquentis, siue legentis aut cantâtis vox sponsi sonuerit, sic stemus ad audiendũ quatinus auditui nostro det gaudium & lætitiã: & non solũ cum gaudio suscipere verbũ, sed & fructũ afferre in patiẽtia.

DIGNVM valde est, & omnino exigit ratio equitatis, vt quibus à constitutione mundi regnum paratur, ipsi etiam sese regno parare non negligant: ne parato regno inueniãtur forsità qui regnaturi fuerãt, imparati. Sic enim legimus de cœna quadam dicente Domino, quoniam cœna quidem parata

Luca 14.

fuerãt, imparati. Sic enim legimus de cœna quadam dicente Domino, quoniam cœna quidem

parata

parata est, sed qui vocati erant nō fuerunt digni.
 Quærimus ergo quemadmodum regno parato
 parari debeant reges futuri. Et si piè quærimus
 cum propheta Domini, audiemus utique à Do-
 mino cum propheta: Domine, inquit, quis habi- *Psal. 14.*
 tabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in
 mōte sancto tuo? Qui ingreditur, inquit, sine ma-
 cula. Sed hæc, inquires, præparatio soli Christo
 convenire videtur. Nemo enim ceterorū omniū
 mundus à sorde, nec infans, cuius vita est vnius
 diei super terram. Itaque solus intrabit, qui solus
 agnus sine macula, solus argui non potuit de pec-
 cato, quod nec ab eo factū, nec in eo inuentum.
 Solus planè summus pontifex meus, nec in pa- *Nume. 16.*
 tre, nec in matre contaminatus est, ut lex dicit: pa-
 trem quippe, sed Deum: matrem quoque, sed
 virginem habens. vndè & solus ingreditur sancta
 sanctorum: & nemo ascendit in cælum, nisi qui
 de cælo descendit filius hominis qui in cælo est.
 Quid ergo nos? ita ne cōtinuò desperabim⁹? imò
 verò sperabimus, & hinc maximè. Licet enim so-
 lus, sed profectò totus intrabit, & os non commi-
 nuetur ex eo. Non sine mēbris caput inuenietur
 in regno, si tamen membra fuerint conformia &
 coherentia capiti suo. Conformia sanè moribus,
 coherentia fide. Habet enim conformationem
 quantū potest, habet & coherentiam ipsa etiam
 minor ætas, dum & similitudini mortis eius mer-
 sione illa triplici complantatur, & fidem inuolu-
 cro quodā recipit, quod nec dum capax sit euo-
 lutæ Benignus nimirum est spiritus sapientis, &
 quem

b iij quem

Sap. 1.

quem traducta culpa ligauerat, indulta iustitia soluit. Sed nō ita deinceps liberabit maledictum à labijs suis: voluntariē enim peccanti post agnitam gratiam, nō relinquitur hostia pro peccato: sed neque sic liberabit à suis, quomodo ab alienis labijs maledictum. Maledictio fratres, grauis est macula, & scimus quoniam nō quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod de ore progreditur. Inde ergo macula, inde maledictio à labijs suis: sed non semper à proprijs est. Neque enim de corpore proprio, originalis in paruulum culpa procedit: cui non modò consensus, sed ne vllus quidem interim potest esse sensus peccati. Quomodo autem à labijs suis non liberat spiritus aut voluntariē peccatum non redimit homo, nisi quia nō illi denuo crucifigitur Christus, nec complantatur iterū similitudini mortis eius per baptismum? Propria iam ab eo lachrymarū vnda exigitur, propriam baiulare crucem, propria mortificare membra & propriam immolare hostiam necesse est. Sine causa aliter diceret credo, proprijs labijs expietur oportet priorum maledictio labiorū: Per multas enim tribulationes in regnū Dei intrare necesse est, & nemo nisi per tribulatiōes ingreditur, aut proprias, aut alienas. Sola nimirū secūdi Adæ tribulatio purgat, quos contaminauit offensio sola prioris, nō quod propria cuiquam satisfactio sufficere possit. Quid enim vniuersa pœnitentia nostra, nisi quod si nō compatimur, omnino non possumus regnare? Quod in nobis minus est, ipse supplet: modicum
tamen

tamen illud quodcunque nostrum non patitur
 referuari. Quod si fidei cohærentia sine morum
 conformitate nequaquam saluat adultos, longè
 minus saluare poterunt opera sine fide. Facilius
 enim membrū inhærés capiti, tametsi deforme,
 reformatur, quā diuulsum quamlibet simile co-
 pulatur. Et ipsum tamen quod deforme est, aut
 conforme fieri imagini filij sui & capitis sui, aut
 certè tandem auelli ab eo necesse est, & anathe-
 ma esse à Christo, ne in illa plenitudine corporis
 eius inueniatur quidpiam indecorum. Vbi ergo
 propria macula, propria quoq; purgatio vitæ re-
 quiritur: & si contaminatio multiplex, opus est
 etiam tribulatione multiplici. Vnde enim tribu-
 latio, nisi dum resistitur contaminationi, concu-
 piscentiæ repugnatur? Quid verò in homine pu-
 rum ab hac macula, immune ab hoc cōtagio po-
 terit inueniri? Ab intus manat, de corde exit pe-
 stiferum virus, ac deinceps corpus occupat vni-
 uersum, mentem desiderijs afficit, membra ille-
 cebris inficit: inde pruritus aurium, oculorum
 petulantia, inde olfaciendi voluptas, inde in fau-
 cibus tam inordinata delectatio, inde in vniuer-
 so corpore molliciei sensus, & libido pernicio-
 tangēdi, inde intus in animo ebrietas illa deside-
 rijorum, & fornax quēdā ambitionis, auaritię, in-
 uidiæ, contumaciæ, nequitiae, & omniū denique
 vitiorum affectibus vehementer accensa. Quot *Tribula-*
 enim corpus illecebras, quot oblectamēta mū- *tionēs ius-*
 dus videtur habere: tot patitur tribulationes, tot *storū mulo-*
 sustinet tentationes vir iustus. Et quemadmodū *tiplices.*

b iiij ambu-

ambulans quis in carne, sensuum voluptate lætatur, & delicias computat esse sub sentibus: sic & oīs qui in spiritu seminare desiderat, spinas & tribulos, quos propria terra ex maledictō vtiq; germinat, potius eradicare, quā propagare contendit: quippe qui conuertitur in ærumna sua, quotiens spina configitur. Huic ergo tam multifariæ pesti per singula quæq; resistere, quā multiplex tribulatio est? A planta pedis vsque ad verticem non est in me sanitas, totum inficit concupiscentia: lex peccati in membris omnibus inuenitur. Vndique per fenestras mors intrare cōtēdit, & intus fomes totius nequitie periculosus fœuit, crudelius malignatur. Minimè tamē in hac tam multiplici lucta deficiendū, aut desperatiōe cedendum est. Licet enim abundant tribulationes pro Christo, sed abundant & consolationes per Christum. Denique audi consolationē. Peccatum in foribus est: nisi ipsi aperias, nō intrabit. Appetitus in corde prurit, sed sub te est: nisi spōtē cesseris, nil nocebit. Audi consolationē: consensum cohibe, ne præualeant hæc, & immaculatus eris, vt sine macula ingrediaris & ipse ad habitandum in tabernaculo, & requiescendū in monte sancto Domini Dei tui. Si mei nō fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo. Maximum planè delictum, quod interiorem & exteriorem hominē occupat vniuersum. Adhuc audi consolationē: In sex, inquit, tribulationib⁹ liberaberis, & in septima nō tæget te malum. Si puer hebræus es, sex annis seruiēs, liber

Gene. 3.

Iob 5.

liber egredieris in septimo. Sex tibi tribulationes sunt contra desyderia cordis & quinque partitâ sensualitatis corporeæ voluptatem, sed in his sex liberaberis à septima, non quidem ne veniat, sed ne noceat, ne tangat te malum. Veniet quidem mors, ipsa enim est septima tribulatio, sed somnus erit dilecto Domini: & ecce hæreditas eius erit ianua vitæ, erit initium refrigerij, erit sancti illius montis scala, & ingressus in locum tabernaculi admirabilis quod fixit Deus, & non homo. In septima itaque, non tanget te malum. Malum utique triplex quod eos manet in septima, qui in sex tribulationibus dissimulant perfectè interim liberari: nec in sex hydrijs purificantur ad liquidum, vt exhibeantur in nuptijs sponsi, nō habentes maculam neque rugam. Manet enim eos horror in exitu, dolor in transitu, pudor in cōspectu gloriæ magni Dei. Vndè nobis ista dissimulatio fratres mei, vndè hæc tam perniciosa tepiditas. vndè hæc securitas maledicta? Quid seducimus miseri nosmetipsos? Forsitan iam diuites facti sumus, forsitan iam regnamus. Nōne ostium domus nostrę horribiles illi spiritus obsidēt? nōne exitum nostrum laruales illę facies præstolātur? Quis ille pavor erit o anima mea, cum dimissis omnibus quorum tibi est præsentia tam iocūda, tam gratus aspectus, cohabitatio ipsa tam familiaris, sola egrediēs in incognitā penitus regionē, occurrentia tibi cateruatim ruere deterrima illa monstra videbis? Quis tibi in die tantæ necessitatis occurret? quis tuebitur à rugientibus præ-

b v paratis

paratis ad escam? quis consolabitur? quis deducet? Filioli mei memoremur hæc nostra nouissima, ne peccemus. Nam & per ignem nobis transeundum est, & vniuscuiusq; opus quale sit ignis probabit. Ibi ibi aurum nostrum vertetur in scoriā, ibi vniuersa impuritas reuelabitur, ibi veritas ipsa accepto tēpore quod nobis interim datum cōtemnimus, iustitias iudicabit. Quid verò illic omnes iustitiæ nostræ nisi pannus mēstruatē reputabūtur? Quicquid paruipendēdo nūc transimus, palpando tegimus, dissimulandō negligimus: quāto illic cruciatu vindex flāma cōsumet? Vtinam magis daret quis nūc capiti meo aquas, & oculis meis fontem lachrymarum. Fortē enim non reperiret ignis exurēs, quōd interim fluens lachryma diluisset. Iam verò post ignem illū, putas residuū aliquid inuenietur in nobis, aut tantum erit, vt audeamus illud vultui maiestatis offerre, aut eius sic astare conspectui? Quis ille pudor erit, quæ confusio post beneficia tanta, tam tepidos, tam imperfectos, tam vacuos apparere, ante faciē Domini Dei nostri? Fugiebat Adam, vt absconderetur ab eo post vnius vtique pomi veriti gustum. Quid nos post tanta flagitia, post tanta facinora faciemus? Quando ab hac purgabitur confusione oculus cordis, cui nūc operam dare negligimus, vt irreuerberata acie veri illius solis radios valeat intueri? Sicut fluit cæra à facie ignis, sic pereāt peccatores à facie Dei. Ingredietur itaque putredo in ofsibus meis, & subter me scateat, vt requiescam in die tribulationis huius
septimæ,

septimæ, & in ea nō tangat me malū. Malum hoc triplex est, horroꝝ, doloris, pudoris. Fœlix si quidē aīa quæ fiducialiter inimicis suis loquetur in porta. Quid hic astas cruēta bestia? nihil in me funeste reperiēs. Fœlicior cuius opus nō arserit, quem superedificasse aurum, argentum, lapides preciosos examē illud inueniet fœlicissimus qui sine vlla nube confusiōis, reuelata pœnitus facie, Domini gloriam speculādo, in eandem imaginē transformabitur, & similis erit illi vidēs eum secuti est, vtrique super omnia benedictus, & laudabilis, & gloriosus in secula.

PECTACVLVM facti su- 1. Cor. 4.

mus mundo, & angelis & hominibus. Ita planē & malis, & bonis pariter. Illos enim sollicitat inuidiæ passio, istos compassio misericordiæ, vt in nos incessanter in-

tendant. Illi quidem defectum nostrum, illi profectum desiderantes: nimirum in probatione sumus inter paradysum & infernū, interim fratres mei velut inter claustrum, & seculum constituti. Diligenter consideratur vtrique quid agimus: vtrique dicitur: O si ad nos transeat, intentione quidem dissimili, sed nō dispari forsan volūtate. Quod si ita omniū oculi in nos: nostri quomodo abierunt, aut quare soli ipsi recesserūt a nobis? A dextris siquidē & a sinistris tanto studio circumspecti, soli nosmetipsos negligimus intueri, nec verentes deceptorios, nec administratorios re-

uerentes

Psal. 141.

Ibid. 118.

uerentes spiritus. Me expectant, inquit, iusti, donec retribuas mihi : & item, Me expectauerunt peccatores, vt perderet me. Hinc mihi gehenna, inde paratur corona, & inter hanc atque illam medium transgredi libet, oscitare delectat, vsque adeo nec trahor desiderio, nec periculo terreor, nec cupidus planè, nec pavidus in quibus magis fuerat necessariū perniciosissimè insensibilis ad vtrunque. Exurgamus aliquando fratres, nec in vano accipiamus animas nostras, pro quibus alij tanto zelo, vel in bono vigilant vel in malo. Non est res parua, quia sic infectantur hostes, ciues sic præstolantur.

Psal. 17.

QUOD diuersis nominibus Deū, nunc quidem patrem, nunc magistrū vocemus aut Dominum, non illius simplicissimæ essentiae, & omnino inuariabilis naturæ diuersitas vlla in causa est, sed affectionum nostrarum multiplex variatio secundum diuersos profectus animæ vel defectus. Videntur enim quædam animæ sub patre familias agere, quædam sub Domino, quædam sub magistro, quædam quoque sub patre, & nonnullæ cum sponso : vt cum proficientibus, cum immutatis, immutari & ipse videatur, qui iuxta prophetam quidē mutat creaturas, & mutabūtur, licet idem ipse sit, & anni eius non deficient. Denique quid in alio Psalmo idē propheta ad ipsum loquatur, attende: Cum sancto, inquit, sanctus eris, & cum viro

viro innocente innocens eris: & cum electo, electus eris: atque ut magis miremur, & cum peruerso peruerteris. Et quemadmodum sic immutetur, imò sic mutet immutabilis ipse secutus adiunxit. Quoniam tu populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis. At verò quoniam nō prius quod spirituale, sed prius quod animale, deinde quod spirituale: videntur mihi interim conuersionem nostram quatuor præcedere status, vnus sub nobisipsis, tres sub principe mundi huius. Est enim anima sub seipsa, cum propriam sequitur voluntatem, libertate perniciose gaudens. Hic est filius ille prodigus qui portionē *Luca 15.* paternæ substantiæ quæ se contingebat, accepit: ingenium scilicet, memoriam, vires corporis cæteraq; similia bona naturæ, quibus nō ad diuinā, sed ad suam vteretur voluntatē, essetq; tanquam sine Deo in hoc seculo. Est autem interim homo sub se, cum propriæ satisfaciens voluntati necdū tamen possidetur à vitijs & peccatis, quoniam qui facit peccatum, iam non sui ipsius seruus est, sed peccati. Iam tunc ergo proficiscitur in regionem longinquam qui prius quidē separatus erat, sed nondum elongatus à patre. Accepta siquidē portione substantiæ, factus est sui iuris: & quanuis recesserit ab auctore, proximus tamē fuit quādiu ab opere non recessit. Hoc autem tandiu fit, dum licita quidē, sed expedientia pro sua sequitur voluntate. At postquā recesserit à seipso declinans, scilicet in peccatū, iam tunc in longinquam verè proficiscitur regionem: quoniam ab eo qui summè

summè

summè & singulariter est, nihil longius eò quòd
nullo modo est, nihilq; remotum magis ab eo à
quo & per què, & in quo sunt omnia, quàm pec-
catum quod nihil est inter omnia. Porro iustum
diuinæ ultionis iudicium est, vt fugitiuum patris
filium alter sibi vsurpet in seruum, vndè & pro-
fectus in longinquam regionem vni ciuium legis-
tur adhæsisse, quem ego non alium quàm vnum
ex malignis spiritibus intelligendū puto: qui pro
eo quod obstinatiōe irreparabili peccât, & tran-
sierunt in affectum malitiæ & nequitiae, iam non
sunt hospites & aduenæ, sed quasi ciues & inha-
bitatores peccati. Quid est autem quòd dicitur
cui adhæsisse pauper adolescens, & peregrinus:
nisi quòd factus est subditus illi? Deniq; quemad-
modū adheferit, sequentia manifestant. Sic enim
habet, adhæsit vni ciuium regionis illius, & misit
illum in villam pascere porcos. Et nota quòd fa-
mis necessitate, maligno dicitur adhæsisse, sicut
& Israel tempore famis dicitur descēdisse in Aeg-
yptum. Periculosa planè & perniciosa esuries,
quæ liberos adijciat miseræ seruituti, subijciat
operibus luti & lateris, porcis associet, imò con-
seruos esse faciat porcorū. Vndè autem egestas
tanta ei qui diues aduenerat, collectis nimirum
omnibus quæ de paterna substātia in suam acce-
perat portionē? Ex eo sine dubio quod præmis-
sum est, dissipasse bona sua, viuendo luxuriosè
cum meretricibus, propterea cœpit egere. Por-
ro per meretrices istas carnis concupiscētias in-
telligè, cum quibus quis viuendo luxuriosè, dis-
sipat

si pat bona naturæ, dum eis abutitur ad voluptatem. Hinc vt iam diximus egestas pernicioſa ſuccedit, teſte ſcriptura: quòd non ſatiatur oculus *Eccles 1.*

viſu, nec auris impletur auditu. Mittitur ergo paſcere porcos, corporeos ſcilicet ſenſus, qui voluptu bro luti & ſpurcitijſ oblectantur. Et vide ne *Luca 8.*

fortè hi ſint porci, quos eiekti ab homine, maligni ſpiritus intrant. Eiectum enim à rationali noſtro, id eſt mente: peccatū ſenſibus corporis hæret, teſte Apoſtolo, qui mēte conſentiat legi Dei, carne verò legi peccati, quæ eſt in mēbris noſtris: vnde & alio in loco, ſcio enim quòd nō eſt in me *Rom. 7.*

bonum, hoc eſt in carne mea. Quid tamen agendum eſt, cū ſic eiekti ab homine porcos inhabitant ſpurci ſpiritus: niſi quæ rēda remedia lachrymarum, & currendū ad aquas, quarū abundātia malè viuida radix peccati ſuffocetur in eis? Quāuis hæc omnimoda peccati extinctio, fini potius reſeruāda videretur. Hæc in excuſu quodā ſunt dicta, vt proinde manifeſtius aſſignarem, quonam modo eum quē ſub ſemetipſo reperit, ſibi malignus ſubijciat tanquā fortis armatus intrās, & poſſidens atrium, in quo pauper & debilis inuētus eſt habitator. Veruntamē tripliciter mihi vidētur eſſe homines ſub principe tenebrarum: primum quidem, nec volentes nec nolētes. quod conuenit his qui nec dum habēt volūtatis viſum, ſunt tamen vaſa iræ per originale peccatū, donec alligato fortè vaſa eius diripiat fortior per ſacramentum adueniens: verus vtique Moyſes qui in aqua venit: nec in aqua ſolū, ſed in aqua & ſpiritu ſan-

ritu sancto. Secundò verò volentes, cùm iam voluntariè peccant. Tertiò quoque nolentes, cùm iam quidem recipiscere vellēt, nisi quòd peccati cōsuetudine miserabiliter obligati, iusto Dei iudicio, qui in sordibus sunt sordescant adhuc. In quo tertio statu laborasse videtur prodigus ille filius. Qui verè prodigus nimis, quoniā non modò sua dissiparat, sed & seipsum subiecerat miseræ seruituti. Infœlix venūdatus sub peccato cùm ad se conuersus ait: Quanti mercenarij in domo patris mei abundāt panibus, ego autem hic fame pereor? Si quis expert⁹ est in semetipso facile credo, in his verbis animū miserabilē recognoscer. Quis enim consuetudine obligatus non se fœlicē reputaret, si datum esset ei esse tanquam vnū ex his quos in seculo tepidos videt viuentes sine crimine, minimè tamen quērentes quē sursum sunt sed quē super terrā? Quanti, inquit, mercenarij in domo patris mei abundāt panibus, id est consolantur in innocētia sua & fruūtur proprię conscientię bono: ego autem hic fame pereor, id est, insatiabiliter crucior peccatorum desyderijs & affectibus vitiorum? Potest tamē intelligi quòd nec fame panis, nec siti aquæ, sed fame & siti diuini verbi (quā & Iudææ propheta minatur) sese perhibeat laborasse. Et hæc dixerim, non quòd ita sit, sed quòd ita sentiat miser humiliatus sub peccato. Non enim gloriantur conscientię testimonio, quorum secularis & mercenaria intentio est, sed peccatorū fœditate compunctus sanctissimum reputat, quacunq; ex causa alterū videat innocen-

Amos 8.

innocentem. Fac me, inquit, tanquam vnum ex mercenarijs tuis. Ecce hic iam primus est status quo sub Deo cœperunt esse homines, qui tanquā mercenarij sub patre familias viuunt. Hi sunt quos in seculo videmus, aut nullo aut exiguo desiderio eternorū, velut sub mercede seruire Deo & ab eo terrena petere quæ desiderant. Iam verò in secūdo statu incipit esse sub Domino qui tanquam seruus carcerem timet & metuit, ne subigatur pœnis: in quo sanè statu conuersio est, exitusque à seculo ac vitæ introitus. Vnde & legis, Principium sapientiæ, timor Domini. Et alius quidem propheta A timore tuo, inquit, concepimus & parturiuimus spiritū salutis. Huic gradui tertius admodum proximus & quasi permixtus est, eorum scilicet qui paruuli adhuc in Christo lac concupiscūt, tanquam sub magistro & pedagogo viuentes. Id nempe maximè conuenit nouicijs, qui nimirū si fortè in consolationibus meditationis sanctæ lachrymarum, psalmodiæ, & cæterorū huiusmodi cœperint delectari, quasi pueriliter timent ne magistrū offendant, ne vapulēt, ne fraudentur munusculis, quibus solet eos conditor ille benignus allicere. Hi sunt qui prouidēt Dominum in conspectu suo semper, & commouentur, si vel ad horam abesse contigerit: nec iam seruiliter timent supplicia, sed tanquam paruuli metuunt plagas virgarum, apprehendentes disciplinam magistri, nequādo irascatur, & pereant de via iusta: ne deuotionis gratia subtrahatur, & molestia eis omnia fiant. Laborāt tædio quodam

c & quasi

Esa. 26.

& quasi vapulēt intus in anima, amaritudine scilicet cogitationū. Hæc enim verbera sunt quibus castigat paruulos suos Deus, quæ melius experimēto dinoscimus, quàm sermone: vnde & ipse

Psal. 88. Dominus loquitur per prophetā: Si dereliquerint filij eius legem meam, &c. Visitabo in virga iniquitates eorū, & in verberibus peccata eorū. In his itaque primordijs & quasi infantili ætate, sic vicissim succedunt sibi timor Domini & disciplina magistri, vt nunc in isto, nunc in illo statu sese inueniat quisquis sollicitus fuerit diligenter hoc obseruare. Inde est quod nouellę adhuc Ecclesię loquens, simul vtriusq; nominis meminit

Ioan. 13. dicens: Vos vocastis me magister & Domine, & bene dicitis, sum etenim. Agnoscant hic locū suū nouicij nostri, vt solliciti sint de cetero sedulę magis circa illam versari. Ante omnia siquidē timor est necessarius, quo nimirū peccata possint præterita delere, cauere futura. Timor enim Domini, vt ait scriptura, expellit peccatū siue quod iam admissum est, siue quod tentat intrare. Expellit sanē, illud quidē pœnitendo, hoc resistendo. Sed quoniam arcta & ardua est via quæ ducit ad vitam, tanq̃ paruulis in Christo pædagogus vobis o filij, ac nutricius est qui doceat, deducat, foueat vos, & tanquam alludat paruulis, ac blandicijs quibusdā consoletur ne pereat ætas infirma. Propterea non ego, sed magis Ecclesię princeps

1. Pet. 2. & pastor vos admonet, Quasi modō geniti infantes rationabile & sine dolo lac cōcupiscite: ita sanē vt in eo nequaquam permaneatis sed crescatis in salutem.

salutem. Quod alia quædã scriptura manifestius loquitur sic: Gaudete gaudio omnes qui lugetis *Esa. 66.* super eam, haud dubium quin super Hierusalẽ, de ea siquidem loquebatur, vt potemini à lacte & satiemini ab vberibus consolationis eius: & cum auulsi fueritis à lacte, epulemini ab introitu gloriæ eius. Ipse est status filij iam robustæ ætatis, qui sub patre viuit, nec lacte iam potatur sed vescitur solido cibo, oblitus sanè quæ retro sunt, in quib⁹ seruilis oculus in amaritudine morabatur, sed ne ipsa quidem præsentia considerãs, nec paruas paruulorum consolationes captans, magis autem extendens se in anteriora, ad palmam superne vocationis, introitum futurę beatitudinis, expectans beatam spem & aduentũ glorię magni Dei. Euacuauit enim quę erāt paruuli, nec circa huiusmodi suaues quidem sed non perennes cogitationes hætenus occupatur. Sed quia iam profecit in virum perfectum in his quæ patris sunt oportet eum esse, suspirare ad hereditatem, sedulaque circa eam meditatione versari. Nunquid enim mercenariũ eum quis æstimet, qui paternę inhiat hæreditati, eamque toto affectu expetit & expectat, qua nimirum filij mercedem esse mercenarij propheta testatur? Cũ dederit, inquit, dilectis suis somnũ, ecce hæreditas Domini filij merces fructus ventris. Inuenitur tamẽ alter gradus sublimior & affectus dignior isto, cũ penitus castificato corde nihil aliud desiderat anima, nihil à Deo aliud quærit, quàm Deũ ipsum. Crebro siquidem didicit experimẽto quoniã bonus

Psal. 126.

c ij Domi-

Psal. 72.

Dominus sperantibus in se, animæ quærenti ipsam: ita ut iam ex affectu cordis atque ex sententia clamer illud de Psalmo: Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terrâ? Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. Neque enim suum aliquid, non fœlicitatem, non gloriam, non aliquid quicquam tanquam priuato sui ipsius amore desiderat anima quæ eiusmodi est, sed tota pergit in Deum, vnumque ei ac perfectum desiderium est, ut introducat eam rex in cubiculum suum, ut ipsi adhæreat, ipso fruatur. Vndè iugiter reuelata facie quò ad potest cœlestis sponsi gloriâ speculâdo, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatē, tanquā à Domini spiritu, Ex hoc planè audire meretur: Tota pulchra es amica mea: audebit & ipsa loqui: Dilectus meus mihi, & ego illi, atque in huiusmodi fœlicissima ac iucundissima confabulatione, delectatur gloriosa cum sponso.

Psal. 13.

Ibid. 61.

DIXIT inspiēs in corde suo nō est Deus. Deus licet vnus sit & vnū sit, tamē nō sui varietate sed animi nostri mutatione, gustantibus nobis diuersos videtur habere sapores. Sapit enim timentii iustitiā & potentiā, sapit amāti bonitatem & misericordiā: vndè & alibi ait iste ppheta: Semel locutus est Deus, duo hæc audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Idē quippe audire est hoc quod gustare: quia vtrunq; fit vna & simplicissima

plicissima mente. Itaq; semel locutus est Deus, quia vnum genuit verbū. Cæterū nos per vnum, duo hæc audiuius siue sapimus: quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. At is quidē penitus insipiens est, cui nec per timorē Deus sapit, nec per amorē: Discat quantum vult: ego sapientem nō dixerim, dum nec timet, nec diligit. Quomodo enim dixerim in sapientia consummatū, quē video nec initiatum? Nam initium sapiētīę timor Domini, cōsummatio amor: medias sibi vēdicat spes. Cui ergo nec iustitiā sapit Deus per timorē nec misericordiam per amorē, is planē dicit in corde suo non est Deus. Deum enim non putat, quem nec iustum nec pium reputat.

PRÆVENISTI eum in benedictionib⁹ *Psal. 20.*
 dulcedinis. Triplex nobis necessaria est be- *Benedictio*
 nedictio, præueniens, adiuuās, & consum- *triplex nos*
 mans. Prima, misericordię. Secunda, gratię: Ter- *bis neces-*
 tia, glorię. Præuenit misericordia conuersionē, *saris.*
 adiuuat gratia conuersationē, perficit gloria con-
 summationem. Nisi trinā hanc benedictionē de-
 derit Deus, non poterit terra nostra fructū dare
 salutis. Neque enim aut inchoare bonū, donec à
 misericordia præueniamur, aut agere bonū do-
 nec adiuuemur à gratia: aut cōsummari in bono
 possumus donec gloria repleamur. Verū in his
 tribus non immeritò dulcius sapit, ea quę nō im-
 meritos modò, sed malè meritos puenit: vt dum
 adhuc sumus filij irę & operamur opera mortis,
 ipse cogitet super nos cogitatiōes pacis, & ne pe-
 c iij tentibus

rentibus quidē, imō & impetētibus, nō inuocātibus sed prouocantibus, nō interpellātibus sed & repellētibus, spūm bonū, spūm vitæ, spūm adoptionis largiatur. Quid illi aīe dulce sapiat, cui misericordia tāta nō sapit? Merito p̄inde benedictio dulcedinis nōiatur ea quę p̄uenit: quia quę adiuuat fortitudinis, quę cōsummat, plenitudinis est.

Psal. 56.

PARATVM cor meum Deus, paratū cor meū. Via regia fratres, nec declinat ad dexterā, nec ad sinistrā. Porro inuenire est hominē quidē semel paratū, nō quidem secundō. Si dixerit ei Deus, Eijce ancillam & filiū eius: dico aut opera carnis, nō cūctatur. Si dixerit, immola mihi filiū tuū Isaac quē diligis, hoc planē patiēter audire nō potest, vt fraternæ vtilitatis gratia specialis sustinere videatur studij detrimēta. Quidni abijciat faciliē seruus Christi, quicquid ad corporeā pertinet voluptatē? At verō speciali iocunditate æquanimiter fraudari, quādo aut obedientia cogit, aut fraternæ charitatis ratio postulat, hoc planē magnū & Deo gratū offerre est holocaustū. Memento tamē nō Isaac in hoc sacrificio, sed arietē contumaciæ iugulari. Nostræ insciētię tarditatē erudit Dominus tribus modis. In dulci beneficij largitate, q̄ nostræ duritiā mētis emollit, & excitat ad amorē, frequēti verborū seueritate, quæ pręstās intellectū auditui, Incutit nobis timorē contemptus, publica vtilitate, quando implēs facies nostras ignominia, parit nobis verecundiam & ruborem.

FINIS.